

Explanatio sancti Thome

tanto magis multiplicabant et crecebant etc. Sic ergo conuenit huic epl'e quia isti multas tribulationes passi fuerunt fortes.

Videamus ergo textum.

Capitulū primū.

Paulus et Siluanus et Timotheus: ecclesie thessalonicensium in deo patre nro et dno iesu xpo gra vobis et pax. Gr̄as agimus deo semp p oibus vobis memoriā v'ri faciētes in ofonib' nostris sine intermissione: memores opis fidei v're et laboris et charitatis et sustinentie spei dñi nri iesu xpi ante deū et patrem nostrū. Sciētes fr̄es dilecti a deo electionē v'raz: q' euangeliū nostrū nō fuit ad vos in sermone tm̄: sed et in virtute et in spū sancto et in plenitudine multa: sicut scitis q' les fuerimus in vobis ppter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et dñi excipientes verbū in tribulatione multa cū gaudio spū sancti: ita vt facti sitis forma omnib' creditib' in macedonia et in achaia. A vobis em̄ diffamatur sermo dñi nō solū in macedonia et in achaia: sed et in omni loco fides v'ra q' ē ad deū pfecta est. ita vt non sit nobis necesse quicq' loqui. Ipsi em̄ de nobis annunciant qualē introitum habuerim' ad vos. et quō cōuersi estis ad deū a simulacris seruire deo viuo et vero et expectare filiū ei' de celis quē suscitauit ex mortuis iesum qui eripuit nos ab ira ventura

Et ideo ap'ls vult munire hic eccliam cōtra tribulatiōes et pmo contra tribulatiōes p'sentes. Et hoc in p̄ma epl'a Secūdo cōtra futuras tempore antixpi: et hoc in secunda p̄ma diuidit in salutatiōē et epistolarem narratiōē ibi. Gr̄as agimus etc. Itē primo tangit p'onas salutantes. Secūdo ecclesiā salutata. Tertio bona optata. Notandum ē autē q' quia vbi nō delinquim' oēs pare s sum'. ideo q' istis bonis scribit nō facit mentionē d' officio suo: sed solū de nomine humilitatis. Ep̄. 7. Et innumeras bilis honestas per manū illi'. Et adiungit duos qui eis p'dicauerunt cū eo scz Siluanū qui ē sylas et thymotheum quē circūcidit: vt dicit Act. 16. Saluat autē ecclesiam que ē congregatio fidelū. Et hoc in deo p're et domi no nro iesu xpo id ē in fide trinitat' et diuinitat' et humanitat' xpi: q' in horū cognitiōe erit nostra beatitudo. Tangit autē personā patris et filij incarnati in quib' intelligitur spirit' sanct' qui ē nexus amboꝝ. Bona optata sunt gratia que ē principiū omnium bonoꝝ. 1. Cor. 15. Gratia dei sum id qd sum. Et pax q' ē finis q' tunc ē pax qñ appetit' totaliter pacat'. Deinde cū dicit. Gr̄as agimus etc. Incipit epistolari narratiō: et pmo cōmendat eos de p'ferita p'seuerantia. Secūdo monet eos ad bene agendū in futurū. 4. cap. ibi. Decetero etc. Itē pmo agit gratias vniuersaliter de bonis eoꝝ. Secūdo ea cōmemorat in speciali ibi. Sciētes fr̄es etc. Circa primū duo facit: q' primo ponit gr̄arum actionē. Secūdo ei' materiā ibi. Memores etc. Itē primo p eis gr̄as agit. Secūdo p eis orat ibi. Memoriā v'stri etc. Quāto ergo ad primū dicit tria q'

debeant esse in gratiarum actione: primo q' sit ordinata scz ad deū. Ideo dicit. Gr̄as agim' deo. ps. Gratia et gloria dabit domin'. Jac. 1. Omne datum optimū et omne donū pfectum desursum ē descendēs a p're luminū etc. Item affi dua q' semp. Item vniuersalis ibi. Pro oib' vobis. infra. 5. In omnib' gratias agite etc. Deinde orat p eis dicēs. Memoriā etc. Quasi dicat. Quādo cūq' oro habeo vos in memoria. Ro. pmo. Sine intermissione memoriā v'stri facio semp in ofonib' meis etc. Deinde cū dicit. Memores oper' etc. ponit bona de quib' gratias agit scz fidem: spem: et charitatē: p̄me. 1. Cor. 13. Hic autē manent fides spes charitas tria hec etc. Fidē premitit q' ē substantia sperandaz rerū etc. Accedentē em̄ ad deū oportet credere etc. Heb. 11. Hec autē nō est sufficiens nisi habeat operationem et laborē. Et ideo dicit. Oper' v'stri et laboris Jac. 2. Fides sine operib' mortua ē. Itē q' que in laborando ppter xpm desicit nihil valz. Luc. 8. Ad tempus credunt et in tēpore tēpationis recedunt ideo dicit. Operis et laboris: Quasi dicat. Memores si dei v'stre operantis et laborantis. Itē charitatis i cui' operib' abundabant. infra. 4. De charitate fraternitat' etc. Item spei que facit patienter sustinere aduersa. Ro. 12. Spe gaudentes tribulatione patientes. Et sustinentie quā spes facit. Jac. 5. Patientiam iob audistis etc. Spei in q' domini nostri id ē quā habem' de xpo v' quā xps dedit nobis. 1. Pet. 1. Regenerauit nos in spem viuam etc. Hec spes ē ante deū nō ante oculos hominum. Mat. 6. Attendite ne iusticiā v'stram faciatis coram hominib' etc. Heb. 6. Quā sicut anchorā habemus anime tutā etc. Spes em̄ in veteri testamēto nō induxit ad deū. Deinde cum dicit. Sciētes fr̄es etc. in speciali cōmemorat eoꝝ bona quos primo cōmendat q' deuote et prompte susceperunt p'dicationē non obstante tribulatiōe. Secūdo q' propter tribulatiōē ab ea nō recesserūt in sebo cap. ibi. Nam ipsi scitis etc. iterū prima ps diuiditur in duas: q' primo ostendit qualis fuit ista p'dicatio. Secūdo qualiter ab eis recepta ibi. Et vos imitatores etc. Circa primū tria facit: q' primo ostendit qd cives eos sciebat. Secūdo modū p'dicatiōis sue ibi. Quia euangeliū etc. Tertio quid ipsi sciebat de aplo ibi. Sicut scitis etc. Dicit ergo. Fr̄es dilecti a deo: non solū cōmuniter in q'tū dat ē nature: sed in q'tū sp̄aliter ad bona etera na estis vocati. Malach. 1. Jacob dilexi etc. Deutero. 33. Dilexit populos etc. Electionē v'stram. Quasi dicat. Certitudinaliter cognosco vos esse electos: q' hanc electionē nō merulistis s' a deo estis gratuite electi. Et hoc scio q' deus dedit mihi magnū argumentū in p'dicatiōe scz q' illi quib' loquor sunt a deo electi scz qñ deus dat eis vel mihi gratiā copiose p'dicandi eis. Consequenter qd dicit. Ezech. 3. Et linguā tuā adherere faciam palato tuo etc. Et ideo pmo cōmemorat q' virtuosē eis p'dicauit. Secūdo inducit eoꝝ testimoniū ibi. Sicut scitis etc. Virtuosē quidē q' nō fuit in sublimitate sermonis s' in virtute. p̄me. 1. Cor. 2. Sermo meus et p'dicatio mea nō est in p'sensibilibus hūane sapie: s' ostēsiōe sp̄s et virtutis etc. p̄me. 1. Cor. 4. Nō em̄ in sermōe ē regnū dei sed in virtute. Vel potest referri ad confirmatiōē p'dicatiōnis vel ad modū p'dicandi. Si ad primū sic cōfirmata fuit p'dicatio mea vobis nō argumentis sed virtute miraculoꝝ. Unde dicitur. Mar. ultimo. Domino cooperante et sermōē confirmante sequentibus signis. Itē in datione spirit' sancti. Act. 10. Adhuc loquente petros verba hec: cecidit spirit' sanctus super omnes qui audiebant verbū etc. Heb. 2. Contestanti deo signis et portentis et varijs virtutibus et spirit' sancti distributionibus etc. Et in plenitudine etc. Et hoc additūe credentes

in epistolam I ad Thessalonicenses II

seminus recepisse & iudei. Quasi dicat. Spiritus sanctus non est personarum acceptor: sed in ea plenitudine fuit apud vos sicut apud iudeos. Act. 2. Repleti sunt omnes spiritu sancto &c. Sed si ad secundum sic virtute id est virtuosam vitam vobis ostendens. Act. primo. Cepit dominus facere & docere &c. Et in spiritu sancto se suggerente. Mat. 10. Non estis vos qui loquimini &c. In plenitudine multa se qua instruit vos de omnibus que pertinent ad fidem necessaria. Inducit autem eorum testimonium ad hoc cum dicit. Quia vos scitis &c. id est qualia bona & virtutes ostendimus in vobis. 2. Cor. 5. Spero autem & in conscientia vestris manifestos nos esse. Deinde cum dicit. Et vos imitatores &c. ostendit quomodo predicatione sua virtute receperunt nec propter tribulationes recesserunt. Et primo ostendit eorum virtutes in hoc quod alios imitari sunt. Secundo quod alijs se imitabiles prestiterunt. Ita ut facti sitis &c. Circa primum duo facit: quia primo ostendit quos sunt imitati. Secundo in quibus sunt imitati. ibi. Excipientes &c. Circa primum dicit quod imitati sunt eos quos debuerunt scilicet prelatos. Et ideo dicit. Imitatores vos facti &c. Philipp. 3. Imitatores mei estote fratres &c. Sed imitati sunt non in eo in quo delinquitur sed in quo imitatur christum. Unde & dicit primo Cor. 4. Dixi imitatores mei estote sicut & ego christi. id est in quo imitatus sum christum se in patientia tribulationis. Mat. 16. Si quis vult post me venire abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me &c. primo Pet. 2. Christus passus pro nobis vobis relinquit exemplum ut sequamini vestigia eius &c. Et ideo dicit In multis tribulationibus id est quibus multa tribulatio initeret propter verbum: tamen illud accepistis cum gaudio Jac. primo. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis &c. Act. 5. Habant apostoli gaudentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati &c. Cuius gaudij spiritus sancti. Non alio quocumque qui est amor dei qui facit gaudium patientibus propter christum quod amat eum. Can. 8. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nihil despiciet eam. Et sic estis imitatores nostri quod se alijs estis imitabiles. An dicit. Ita ut & facti sitis &c. Circa quod tria facit: quia primo ostendit eos esse imitabiles. Secundo quomodo eorum fama divulgata est ibi. Vobis enim diffamatus est &c. Tertio quomodo ab omnibus laudabantur populis ibi. Ipsi enim annunciant &c. Dicit ergo. Ita perfecte nos imitati estis ut sitis facti forma id est exemplum vite non solum in terra vestra sed in alijs. Mat. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra &c. Sed creditibus forma facti estis: quibus fides vestra innouit. Ad quod bonitas vestra accessit. Vobis enim diffamatus est sermo domini id est predicandi dominum id est vestra fama diffusa est non solum in macedonia & achaja que sunt vobis vicine sed fides vestra ad deum perfecta id est qua deus acceptat & coniungit vos deo. que etiam est in omni loco divulgata. Roma. primo. Fides vestra annunciat in vniuerso mundo &c. Et signum huius est: quia non est necesse &c. Boni enim predicatoris est bona aliorum in exemplum adducere. 2. Cor. 9. Vestra enim emulatio prouocauit plurimos. Deinde cum dicit. Ipsi enim. &c. ponit eorum laudem qua ab alijs laudabantur quia de vobis annunciant. &c. Pro uerbis. vltimo. Laudant illam in portis opera eius. &c. Laudant autem in vobis meam predicationem & vestram conuersionem. Annunciant ergo qualem introitus habuerimus ad vos: quia cum magna difficultate & in tribulationibus. Laudant etiam vestram conuersionem. Et ostendit quomodo a quo & ad quid conuersi sunt. Quo ad primum

dicit. Et quomodo conuersi estis ad deum id est facilliter & perfecte. Jobelis. 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro. &c. Eccl. 5. Ne tardes conuerti ad dominum & ne differas de die in diem &c. Quo ad secundum dicit. A simula cris. primo Cor. 12. Scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta putabamini cunctes &c. Quo ad tertium dicit. Seruire deo se seruitute latrice: non creature sed deo. Contra quod dicit Ro. primo Seruierunt creaturæ potius quam creatori &c. Et dicit. Cuius ut excludat ydolatricum cultum quia ydolatricum colebant quosdam mortuos quorum animas dixerunt deificatas: sicut Romulum et Hercule. Et ideo dicit. vno. Deutero. 32. Cuius ego in eternum &c. Item quia platonici putabant quasdam substantias separatas deos esse participatione. Dicitur vero non participatione diuine nature. sed quia seruientes sunt rebus munerandis: ideo quia sic estis restat ut remunerationem expectetis. Unde dicit. Et expectare filium eius se deus dei de celis descendente. Luc. 12. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs. &c. Esa. 30. Beati omnes qui expectant eum. &c. Illi autem sunt qui sunt lumbis percincti. Duo autem expectantibus: se resurrectione: ut se et conformemur. Unde dicit. Quem suscitauit ex mortuis iesum. Roma. 8. Qui suscitauit iesum christum a mortuis uiuificabit & mortalia corpora vestra. &c. Philipp. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. &c. Item liberari a pena futura que iminet reus. A causa autem pene se peccato liberamur per christum. Unde dicit. Qui eripuit vos. &c. Apoc. 6. Abscondite vos a facie sedentis super thronum & ab ira agni &c. Ab hac ira nullus poterit nos liberare nisi christus. Mat. 3. Quis demonstrauit vobis fugere a ventura ira?

Capitulū secundū.

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos: quod non inanis fuit sed ante passum multa & contumelias affecti sicut scitis in philippis fiducia habuimus in deo nostro loqui ad vos eundem angelum dei multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de imundicia: neque in dolo: sed sicut probati sumus a deo ut crederet nobis euangelium ita loquimur: non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliqui fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione auaricie: deus testis est: nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis: neque ab alijs. cum possemus vobis oneri esse ut christi apostoli. Satisfacti sumus puuli in medio vestrum tanquam si nutritrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide. volebamus tradere vobis non solum euangelium dei: sed etiam animas nostras quam charissimi nobis facti estis. Demozes enim factus estis fratres laboris nostri & fatigationis nocte et die operantes: ne quem vestrum grauarem predicatum in vobis euangelium dei. Vos testes estis & deus qui sancte & iuste & sine querela vobis qui credidistis assueti sicut scitis qua-